

Lyckas med
**Liber Vård
och omsorg**

— Gy/Vux läromedel 2024 —

Ny läromedelsserie för vård- och omsorgsprogrammet, som riktar sig både till elever på gymnasiet och vuxenutbildningen. Böckerna har ett inbyggt språk- och kunskapsstöd med bland annat marginalord och ordförklaringar som stöttar eleverna.

VARJE TITEL RUSTAR eleverna med ordentliga ämneskunskaper och ämnesspråk, och är förankrade i såväl ämnesplan som den praktiska verksamheten.

ALLA BÖCKER FINNS tryckta och digitalt (elevlicens och lärarlicens). I elevlicensen kan eleverna få texten uppläst samt översatt till 68 olika språk.

BESTÄLL DIGITALT UTVÄRDERINGSEXEMPLAR!
[LIBER.SE/VO](https://liber.se/vo)

Ett språk- och kunskapsutvecklande läromedel

■ Tydlig struktur

Alla vård- och omsorgstitlar följer samma enhetliga struktur med en kort introduktion av kunskapsområdet, följt av kapitlens kunskapsmål som bygger på Skolverkets centrala innehåll för kursen. Därefter kommer lärtexter som beskriver fakta, förhållningssätt och aktuella teorier inom ämnesområdet.

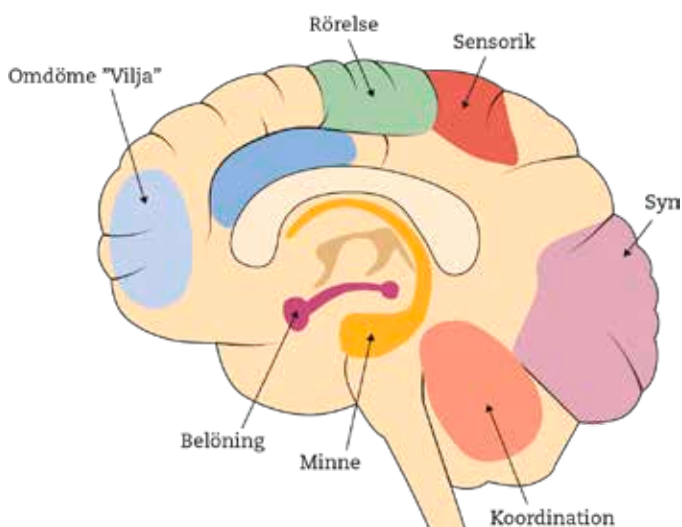
■ Ökad tillgänglighet och läsbarhet

Alla böcker i Liber Vård och omsorg innehåller texter och elevuppgifter. Texterna är **språkligt tillgängliga** och har en **hög läsbarhet**. Som stöd till texterna finns bland annat ett stort antal illustrationer, som visualiserar och kompletterar texterna och därmed ökar förståelsen av innehållet.

■ Fallbeskrivningar och reflektionsfrågor

För att ge eleverna möjlighet till eftertanke och fördjupade kunskaper varvas lärtexterna med ett stort antal fallbeskrivningar. Fallbeskrivningarna är både verklighetsanknutna och aktuella. Efter fallbeskrivningen finns reflektionsfrågor som eleverna kan fundera kring eller diskutera tillsammans.

ILLUSTRATIONER

Fungerar extra bra i klassrum där det finns elever med både svenska som modersmål och svenska som andraspråk.

Repetera

UPPGIFTER

1. Vad är ett ätbeteende?
2. Hur påverkar hjärnan och vår personlighet vårt ätbeteende?
3. Vad innebär neurologiskt ätbeteende?
4. Vad är ett stort ätbeteende?
5. Beskriv olika slags ätbeteenden.
6. Hur kan man bli medveten om varför man tröstäter?
7. Vad är ett normalt ätbeteende?
8. Hur kan man upptäcka och förebygga undernäring hos äldre?

FALLBESKRIVNINGAR

FALLBESKRIVNING

Jorgé

Jorgé, 36 år, är inte nöjd med sin kropp. Varje morgon säger han fula saker om den. Han tycker han är fet fast han bara väger 67 kilo. Han väger sig flera gånger om dagen. I dag har han valt att inte äta på hela dagen.

Reflektera

Hur kan du hjälpa Jorgé med hans ätbeteende?

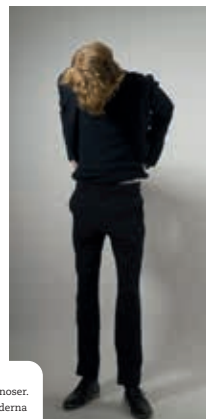
ORDFÖRKLARINGAR

störd
onormal
besatt
helt uppfyllt av
något

Tecken på stort ätbeteende

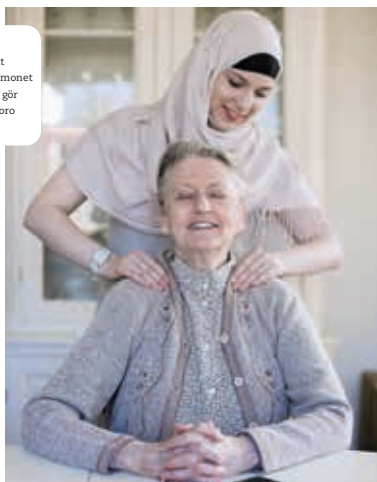
Det är bra att känna till tecken på ett stort, ohälsosamt ätbeteende. Det kan handla om att en person blir mer och mer besatt av vad hen äter och väger. Personen kanske hoppar över måltider, äter väldigt långsamt och ofta ensam, som vid anorexi. Personen kan äta mycket onyttigt när hen är ensam och stoppa fingrarna i halsen för att kräkas efteråt, som vid bulimi. En del hetsäter mycket under kort tid utan att kräkas, så kallad hetsätstörning. Andra börjar träna mycket och får ångest om de inte tränar. Många tycker illa om sin kropp. Andra tecken kan vara koncentrationssvårigheter, depression, ångest och tankar på att skada sig själv.

Anorexia nervosa har den högsta dödligheten av alla psykiatriska diagnoser. Det beror på de allvarliga fysiska följderna av svält och risken för självmord.

BILDTEXTER

Mjuk beröring får kroppen att producera hormonet oxytocin, som gör att stress och oro minskar.

Det finns många skäl till att använda taktill massage, till exempel för att

- ◆ skapa kontakt
- ◆ mjuka upp händer och fötter
- ◆ ge en stunds lugn och ro
- ◆ göra det lättare att somna
- ◆ öka välbefinnandet
- ◆ lindra smärta
- ◆ minska spänningar
- ◆ stärka kroppsuppfattningen
- ◆ acceptera delar av kroppen som inte fungerar så bra.

PUNKTLISTOR

■ Summering och elevuppgifter

I slutet av varje kapitel finns en sammanfattning av kapitelinnehållet, tipsrutor och olika elevuppgifter.

■ Mångfald och inkludering är prioriterat

Läromedelsserien speglar vården och vårdtagarna i dagens svenska mångkulturella samhälle och förmedlar aktivt ett **inkluderande mångfaldsperspektiv**. Mångfaldsperspektivet syns särskilt i lärtexterna och i fallbeskrivningarna.

■ Yrkesverksamma författare

Samtliga titlar i serien är författade av verksamma vårdlärare med **lång erfarenhet** av att undervisa på vård- och omsorgsprogrammet. Alla texter är dessutom faktagranskade av experter inom ämnet.

Sokratiska metoden

Sokrates (469–399 f.Kr.) var grundare till **moralfilosofin** och införde den Sokratiske metoden. Den handlar om att komma fram till sanningen genom att ställa frågor. Du kan använda den metoden i ett undervisande samtal med en patient. I samtalet ställer du ledande frågor. De är formulerade så att svaret antyds i själva frågan. Exempelvis: "Är det din balans du vill träna?" i stället för "Vad vill du träna?" Genom samtalet kan du leda samtalet mot ett bestämt ämne och ett bestämt mål.

moralfilosofi
vetenskap som ställer frågor om hur vi bör leva, vad som är rätt och fel

EXEMPEL SOKRATISKA METODEN

Du: Vill du gå till dagrummet och äta din frukost där?

Patienten: Nej, jag vill äta i sängen i dag.

Du: Då får du inte möjlighet att träna på att förflytta dig och orka sitta uppe.

Patienten: Nej, jag orkar inte träna nu.

Du: Men du har berättat för mig att det är viktigt att sitta i matsalen på boendet och äta och umgås med din väninna när du kommer hem, eller hur?

Patienten: Ja.

Du: Kommer du att kunna göra det om du inte tränar?

Patienten: Nej, det tror jag inte.

Använd Sokratiske metoden för att leda patienten till insikter.

befinna sig
finnas, må, känna sig

Metoden "Var befinner sig patienten?"

Innan du börjar undervisa behöver du veta "var patienten befinner sig", i det här fallet vad patienten redan kan om till exempel diabetes. En bra sätt att ta reda på det är att låta patienten berätta om sin sjukdom. Metoden ger dig viktig

diabetes
en sjukdom där kroppen har för lite insulin, eller saknar det helt. Insulinets funktion är att få in glukos från blodet i cellerna.

information. Det kanske visar sig att patienten redan kan allt om diabetes och kost. Då behöver du inte undervisa patienten om det. Det kan också hända att patienten vet en del, men har kunskapsluckor. Då får du veta vad du behöver undervisa om. Du får också veta om patienten har missförstått något och kan då rätta till det.

För att lyckas leda patienten mot ett bestämt mål använder du metoden "Var befinner sig patienten? Vad kan de redan? Vad behöver de veta mer om?".

FALLBESKRIVNING

Krister

Undersköterskan Asma ska träffa Krister och prata om diabetes och kost. Hon börjar med att fråga Krister vad han själv vet om diabetes och kost. Krister svarar att man ska äta mycket fett och proteiner. Asma vill veta mer om hur Krister tänker och ber honom berätta mer. Krister förtydligar vad han menar och svarar "så att inte blodsockret går upp så mycket, och man ska inte äta kolhydrater alls". Asma märker att Krister har en del kunskapsluckor om diabetes och kost och frågar Krister vad han vet om kolhydrater.

Reflektera

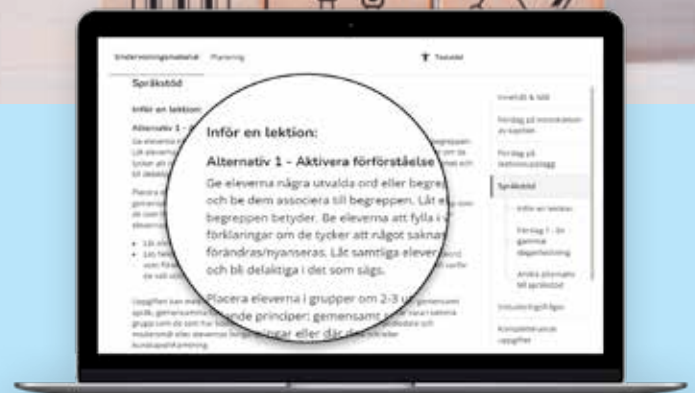
Vilka positiva konsekvenser kan den här samtalsmetoden leda till? För dig som undersköterska i ditt arbete? För patienten? Hur kan Asma använda sig av Kristers svar när hon planerar sin undervisning om diabetes och kost?

MÅNGA BILDER

Arbeta tryckt eller digitalt

Samtliga titlar i serien finns i såväl tryckt som digitalt format, i form av en elevlicens.

I **ELEVlicENSEN** finns möjligheter för eleven att träna extra på ämnesord och begrepp, lyssna på texten, få texten översatt till andra språk och mycket mer!

Språkstödjande lärarhandledning

Genom lärarlicensen kan du planera, fördela och följa elevernas arbete i elevlicensen. Lärarlicensen innehåller även en lärarhandledning som ger dig gott undervisningsstöd oavsett om ni i klassrummet arbetar tryckt eller digitalt.

HÄR FINNS RÅD OCH STÖD till dig som lärare gällande språkstödjande planering, mallar för elevens självskattning av språk- och kunskapsutveckling, mallar för olika textgenrer m.m. Du hittar också tips på digitala arbetssätt och tips på digitala studieverktyg som kan användas av eleven enskilt eller i undervisningen.

Varje kapitel inleds sedan av en sammanfattning av kapitlets innehåll. Du får förslag på hur du kan introducera kapitlet och ett antal förslag på lektionsupplägg.

Träna begrepp - Övriga ord

Para ihop begreppen med rätt förklaring.

hänsyn	respekt, omtanke
motorisk	förmågan att röra kroppen
integrerat	tillåtelse

LEKTIONSFÖRSLAGEN PRESETERAS både med och utan språkstöd, där förslaget med språkstöd innehåller fler språkstödjande och språkutvecklande moment. Här finns även instuderingsfrågor och fler kompletterande elevuppgifter utöver de som finns i elevlicensen.

OLIKA TYPER AV NEDLADDNINGSBARA kopieringsunderlag, t.ex. ord- och begreppslistor som innehåller både ämnesbegrepp och andra svåra ord som eleven kan träna på, hittar du i lärarhandledningen.

Digitala utbildningspaket

I ÅR LANSEARAR VI paket för elever som utbildar sig till vårdbiträde respektive till undersköterska. Paketerna kommer att finnas tillgängliga som elevlicens och gäller 12 månader.

Mer info hittar du på liber.se/vo.

Textuppläsning och översättning till 68 språk

Har du elever som behöver extra stöd med det svenska språket eller med läsningen av texten? I de digitala elev- och lärarlicenserna hittar du och dina elever hjälpverktyget Textstöd (Immersive reader). Det rymmer flera smarta funktioner:

- ✓ **LÄSER UPP TEXT.** Eleven kan välja en manlig eller kvinnlig röst som läser upp texten. Även hastigheten går att justera.
- ✓ **ÖVERSÄTTER TEXT,** vilket är särskilt användbart för elever med ett annat första språk än svenska. Det finns 68 olika språk att välja bland. Eleven kan välja att få ett enskilt ord översatt eller hela texten.
- ✓ **INNEHÅLLER EN BILDORDBOK** (Picture Dictionary) som gör att eleven kan få en bildförklaring till ett ord i texten genom att klicka på ordet. Även detta kan vara till stor hjälp för andraspråksinlärare och elever med språksvårigheter.

Kontakta Emelie eller Anders för att tillsammans gå igenom just era förutsättningar och behov av läromedel och digitala lösningar. Tillsammans skräddarsyr vi den bästa lösningen!

■ **Emelie Nilsson**
Gymnasiet
emelie.nilsson@liber.se
076-640 86 21

■ **Anders Karlsson**
Vuxenutbildning
anders.karlsson@liber.se
070-396 65 54

